

Methotrexaat (Emthexate, Metoject) bij IBD

Methotrexaat (MTX) wordt voorgeschreven bij mensen met ziekte van Crohn, meestal in een poging de noodzaak van herhaald prednisonegebruik (met bijwerkingen) te voorkomen. Bij gebruik ervan is het belangrijk op de hoogte te zijn van een aantal zaken rond werking, mogelijke bijwerkingen en extra controles.

Werking

MTX werkt ontstekingsonderdrukkend. De werking is pas volledig na 6 tot 12 weken, zodat in het begin tijdelijk vaak een middel als prednison ernaast gebruikt wordt. Het risico op hernieuwde activiteit van de ontsteking wordt verminderd, maar niet uitgesloten. Indien goed verdragen en effectief, kan het enkele jaren lang gebruikt worden, soms gecombineerd met andere middelen.

Injecties, tabletten en dosering

MTX wordt meestal 1x per week als **injectie** via voorgevulde pen of spuit met naald onderhuids ingespoten, 25 mg in de actieve fase van de ziekte en 15 mg in de rustige fase. Goede spuittechniek en omgang met de materialen zijn belangrijk.

Om eventuele bijwerkingen te verminderen wordt 1 tablet **foliumzuur** van 5 mg erbij gebruikt 1 of 2x per week, op de dag na de spuit en eventueel 3 dagen later.

Bijwerkingen

Bijwerkingen treden nogal eens op bij gebruik van MTX en kunnen aanleiding zijn te stoppen met het middel. Door regelmatig bloedonderzoek kunnen sommige vroeg opgespoord worden.

- **Ontsteking van mondslijmvlies, tandvlees of tong:** meld dit bij de specialist/verpleegkundige; eventueel de dosis verlagen.
- **Misselijkheid, braken, minder eetlust, diarree:** eventueel de dosis verlagen.
- **Verhoogde kans op infecties door verstoorde aanmaak van witte bloedlichaampjes:** bij aanhoudende koorts en keelklachten meteen MTX stoppen, de specialist of verpleegkundige waarschuwen en snel bloedonderzoek laten doen.
- **Spontaan blauwe plekken of bloedinkjes door verstoorde aanmaak van bloedplaatjes:** stoppen met MTX, waarschuwen specialist/verpleegkundige en snel bloedonderzoek laten doen.
- **Bloedarmoede door verstoorde aanmaak van rode bloedlichaampjes:** meestal ontdekt bij bloedonderzoek.
- **Levertestafwijkingen en leverschade:** meestal geen klachten, ontdekt bij bloedonderzoek, pas na langduriger gebruik. Risico groter bij gebruik van veel alcohol en bij suikerziekte.
- **Nierfunctiestooring:** op te sporen door bloedonderzoek.
- **Longschade:** zelden een speciale vorm van longontsteking met droge hoest: stoppen met MTX en longfoto laten maken.

- **Huiduitslag door overgevoeligheid:** stoppen en waarschuwen specialist/verpleegkundige.
- **Haaruitval, oogklachten, gezwollen lymfeklieren.**
- En andere bijwerkingen.

Bloedcontroles

Regelmatig bloedonderzoek (onder andere rode en witte bloedlichaampjes, bloedplaatjes, lever- en nierfuncties) is nodig: na 2-4-8-12 weken, daarna 1x per 4 maanden.

Zwangerschap en bostvoeding

- Bij zwangerschap[-swens] moeten man en vrouw zeker 6 maanden tevoren stoppen met MTX.
- MTX is schadelijk tijdens zwangerschap en moet **NIET** gebruikt worden.
- Geen borstvoeding geven tijdens behandeling.

Aanvullend

- Bepaalde medicijnen kunnen het effect van MTX versterken, zoals de antibiotica cotrimoxazol en trimethoprim, pijnstillers van het type ibuprofen, diclofenac, naproxen, etc. Overleg met de specialist als u een van deze middelen voorgeschreven krijgt.
- Tijdens gebruik van MTX niet vaccineren met levende vaccins, zoals tegen Bof-Mazelen-Rode hond, Varicella (waterpokken, gordelroos) en sommige tropische ziektes.
- Veelgebruikte vaccins als DKTP, influenza (griep) en hepatitis A en B zijn geen probleem.

Expertise en ervaring

U kunt bij ons terecht voor veelvoorkomende behandelingen, maar ook voor veel complexe ingrepen. Jaarlijks behandelen wij ruim 11.000 patiënten op de poli en voeren wij gemiddeld 15.000 endoscopieën uit. Hiermee is ons MDL-centrum één van de grootste centra in Nederland.

Aandacht en persoonlijke zorg voor de patiënt staan centraal. Samen met u stellen we het best mogelijke behandelplan op. U krijgt altijd een vaste hoofdbehandelaar als aanspreekpunt. Deze behandelaar weet alles over uw behandeltraject en blijft hier nauw bij betrokken. Kankerpatiënten, hepatitispatiënten en patiënten met ontstekingsziekten van de darm (IBD) kunnen gedurende het hele traject begeleiding krijgen van een team van vaste verpleegkundigen.

Gerelateerde informatie

Specialismen

- **Maag-Darm-Lever (MDL)** (<https://www.antoniuziekenhuis.nl/maag-darm-lever-mdl>)

